

Prof. Dr. Rauf SEZER İle Bir Söyleşi

Söyleşiyi Yapan: Prof. Dr. Ali ÖZDEN

A. Ö. Sayın Prof. Dr. Rauf Sezer, nerede doğdunuz, ilk ve orta öğreniminizi nerede tamamladınız, çocukluk çağı ve üniversite öncesi eğitim yıllarınızdan unutamadığınız ve sizde iz bırakılan sosyal ve kültürel olaylardan söz eder misiniz?

R. S. İstanbul'da doğdum. Doğum tarihim: 22.02.1930.

İlkokula Süleymaniye'deki Mimar Sinan İlkokulu'nda başladım, 1940 yılında Fatih 27. İlkokulu'nda tamamlayıp mezun oldum. Anaokuluna 3 yaşında başlayıp, okuma yazma öğrendiğim için ilkokula da 6 yaşında ve ikinci sınıftan başladım.

Ortaokulu semt değişikliği yüzünden Karagümruk Ortaokulu'nda tamamladım. Liseye, Vefa Erkek Lisesi'nde başladım ve 1946-1947 ders yılında okulun fen şubesinden mezun oldum.

Çocukluk çığının en unutulmaz olayları başında 2. Dünya Savaşı gelir. İstanbul'da yokluk ve savaş korkusuyla yaşıyorduk. Savaşa girmedik amma ülke olarak onun rüzgârının etkisi altındaydık. Babalarımız ihtiyat asker olarak Trakya'daki birliklere gönderilmişlerdi. Ekonomik sıkıntılardan daha da artmıştı. Çay bardağı ithali olmadığı için şişeleri keserek bar-

dak yapıyorduk. Dikiş iğnelerinin bile yurt dışından gelmesini beklediğimiz bir dönemde yaşıyorduk.

Karne ile ekmek alabilmek için fırın kuyruklarında saatlerce beklediğimiz günler oluyordu. İstanbul'un hali buydu, belki Anadolu, küçük oturum yerleri bu bakımından daha rahattı.

Geceleri ışık yasağı olduğu için, çoğu zaman mum bulmakta da zorlandığımızdan derslerimizi, üstleri karartılmış sokak lambalarının altında yapıyorduk. Senelerce yamalı elbise ve çorap giydik. Sarı, saman kâğıtlı defterlerimizin yapraklarını titizlikle ve dikkatle kullanmak gerekiyordu.

Bütün bunlara rağmen ülkede güven, huzur, bağlılık ve neşe eksik değildi. İnsanlar daha az bencil ve birbirlerine saygılı, 'Cumhuriyet İnkılâpları'nın coşkusunu ve heyecanı içindeydiler. Gençlik molla ruhundan siyrılmıştı.

Ekalliyet hariç, Türk vatandaşlarından oluşan aşırı zengin kişiler ve gruplar yoktu. Kimse yat, kat, araba hırsı içinde değildi, sağlıklı, huzurlu ve sevgi dolu bir yaşamın haklı mutluluğunu arıyordu.

Diğer anımsadığım bir olay, ilkokulun 3-4. sınıflarındayken manen öz babamızdan ayırmayı düşünmediğimiz Atatürk'ün vefatydı. 10 Kasım sabahı sınıfta ders başlarken okul müdürü sınıfı girdi ve Ata'nın ölüm haberini verdi. Gözyaşlarımız saatlerce durmadı. Sınıf, okul, memleket büyük bir kedere büründü.

Tabutunun Ankara'ya naklini yüz binlerce insanın doldurduğu Karaköy Meydanı'nda babamın omuzlarında izledim. Hiç unutmam babam hem ağlıyor hem de düşmemem için beni sıkı sıkı tutmaya çalışıyordu.

Yine liseye gittiğim yıllarda beni etkileyen bir diğer olay; Amerika'nın Hiroşima'ya ve Nagazaki'ye attığı atom bombasıdır. Yüz binlerce insanın ölmesi, savaş dışı çocuk ve masum insanların yanık ve kanser olayları ile karşı karşıya kalmasıdır. İnsan olarak bu olayı hala affedemedim. Gelişmiş ülkelerin (İnsan Hakları) teranesine inanmak istiyorum amma duygularım bunu engelliyor.

Lisede çok seçkin öğretmenler kadrosu ile eğitildik. Matematikte Prof. Feyyaz Gürsan, Tarih dersi için Reşat Ekrem Koçu, Fransızca dersleri için Muzaffer Esen örnek verilebilir. Yetişmemiz için gösterdikleri ilgi ve gayreti unutmamız mümkün değildir. O zaman para peşinde koşan dershaneler yoktu, aileler de ek ders alırmayı zaaf olarak kabul ederlerdi. Başarısız çocukların için "Palas" ismi takılan paralı liseler vardı.

Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı bu liselerde biz doğru Türkçe- yi geçerli yabancı dili, matematik, fizik, kimya ve tarihi gerektiği şekilde öğrenerek mezun olduk. Günümüzün geneliği geniş ve yaygın şekilde bu şansa sahipler mi bilemiyorum!

Geneliğimizde bizlere bu hizmeti veren öğretmenlerimize de bir kez daha şükran ve saygılarımı iletmemi görev bilirim.

A. Ö. Ülkemizde bugün yürütülmekte olan ilk ve orta öğretimin iyileştirilmesi için ne gibi önerileriniz vardır?

R. S. Şahsi mülakatlar sırasında ve üniversite giriş sınavlarının sonucunda görüyoruz ki; çok başarılı gençlerin yanında bilgi ve öğrenim eksikliğine uğramış çok sayıda bir gençlik grubu var. İstediği mesleği seçme şansını kaybeden gençler hem bundan dolayı hem de merkezi sistemle uygulanan test usulü imtihanların kurbanı olmaktadır.

Her insanın kullanabileceği bir yeteneği ve onu mutlu edecek bir meslek hevesi vardır. Önemli olan bunu ortaya çıkarmak ve dile getirmektir. Her gencin yeteneklerini önüne koymak ortaöğretimim, ailenin ve organize olmuş toplumun görevidir.

Günümüzde gençlerin şaşkınlık ve mutsuz olması, kendisini yönlendirememesi, ailenin ilgisizliği, eğitimde yanlış ve yetersiz olması sonucunda ortaya çıkmaktadır. Artık, ezberciliğe dayanan eğitim programlarından vazgeçilmelidir.

Düşünen, araştıran, yorum yapabilen, doğruluğu yanlışlığı, iyi-kötüyü ayırabilen bir gençlik istiyorsak, ileri gitmiş ülkelerin eğitim programlarını ciddiyetle incelemeli ve milli bünyemize adapte edecek şekilde akıl adamlardan teşekkür etmiş komisyonlar tarafından sonuçlandırılarak uygulanmaya sokulmalıyız.

Artık, Milli Eğitim Bakanlığı, köhneleşmiş, yersiz ve gereksiz eğitim programlarından vazgeçmelidir. Yirmi birinci asra uygun, yararlı bilgi ve araştırma esas olacak şekilde bütün ülkede hayata geçirelim.

Bunun için ülkemizde komisyonlara üye olacak ve hizmet verecek her konuda yetişmiş uzmanlar fazlaıyla mevcuttur. Adam kayırma işin içine girmedikçe, samimi ve doğru psikoloji ile hareket edildikçe, kısa zamanda başarıya ulaşacağınızdan kimsenin şüphesi olmasın.

Gönülden inanıyorum ki, Türk Milleti ve geneliği birçok milletlere göre daha zekidir. Bütün kusur organizasyon ve danışma bozukluğuudur.

A. Ö. Tip fakültesini nerede okudunuz, sizi tip fakültesinde okumaya yönlendiren nedenleri söyleyebilir misiniz?

R. S. Tip fakültesini, İstanbul Tıp Fakültesi'nde okudum. 1953-1954 ders yılında mezun oldum.

Bizim zamanımızda üniversiteye girmek için bugünkü merkezi sistem yoktu. Her fakülte alacağı öğrenci için şart ve imtihan programlarını kendi hazırlar ve uygulardı.

Biz de aklımıza koyduğumuz mesleki eğitimi verebilecek, hevesimize uygun fakültelere ayrı ayrı başvurur ve kazanabileceğimiz fakülte veya fakültelerden en istekli olduğumuz fakülteyi seçer kaydımızı yaptırdık.

Ben bu şartlar içinde Ankara Ziraat Fakültesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi, İstanbul'da İstanbul Tıp Fakültesini ve İstanbul Teknik Üniversitesi İnşaat Fakültesi'ne girebilme şansına sahip oldum. Seçmede ve karar vermede zorluk çekiyordum. Ailemizde saygı duyduğumuz akıl bir büyüğümüze danıştım, bana doktoru olmamı önerdi. Çocukluğumdan beri hobilerimi ve beni neyin mutlu edeceğini gözlemlemiştir. Babamda bu konuda bana destek oldu ve doktor olmaya karar vererek kaydımı İstanbul Tıp Fakültesi'ne yaptıracak eğitime başladım. İlk yıllarda başarılı ve onur verici sonuçlar tip mesleğine karşı hevesimi daha da arttırdı.

Yıllar çabuk geçti ve 6 yıl çabuk bitti. Fakülteyi en iyi öğrencilerinden biri olarak bitirdim ve mesleğe daha büyük ilgi ve sevgiyle sarıldım. Mesleğini sevmeyen insanın ne kadar gayret ederse etsin, başarılı olduğunu görmedigimi de belirtmek isterim.

Akıl, hobi ve meslek aşkı bir araya gelebiliyorsa başarısız olmak mümkün değildir. Gençlerin dikkatini çekerim. Zararın neresinden dönerseniz kardır. Sevginiz, sizi mutlu kılan işi yapınız.

A. Ö. Bugün mevcut olan tip eğitimi ile sizin zamanınızdaki tip eğitiminin karşılaştırmanız gerekse neler söyleyerdiniz?

R. S. Bizim zamanımızın tip eğitimi unutulmaz bir dönemdi. Büyük insan Atatürk'ün her olayda olduğu gibi üniversitelerin kurulmasında da karşısına çıkan imkânlı zamanında kullanılması, İstanbul Tıp Fakültesi'ne yaramıştır.

Hitler korkusu ile Almanya'yı terk eden tip oturiteleri takım halinde Türkiye'ye davet edilmişler, istekleri her şekilde karşılandığından, güven ve mutlulukları sağlandığından kısa zamanda ülkemize uyum sağlamış, kendilerini ciddi ve bilimsel çalışmaya yönlendirmiştirler.

Bu kişilerin deontolojisi ve bilgi akım aktarmaları mükemmelidi. Literatür takip ve uygulamaları hiç aksamıyordu. Tip fakültesinde yetiştirdikleri gençler ezberi değil, araştırmayı ve düşünmayı, doğru uygulamayı öğreniyorlardı.

Bizim öğrencilik yıllarımızda İstanbul Tıp Fakültesi bilimsel olarak dünyada ilk on içinde işaretleniyordu.

Mezun olduğumuz yıllarda, başta Amerika olmak üzere Avrupa ülkeleri Türk doktorlarını kendi ülkelerine çekmek için büyük çaba harcıyorlardı. Sadece bana Amerika'dan 17 akseptans gelmişti.

Günümüzde tip fakültelerinde eğitimin, özellikle uygulamaların çok başarılı şekilde öğretildiğine inanmak istiyorum. Muhakkak ki, teknik çok ilerledi ama klinisyenlikte büyük bir boşluğun doğduğuna şahit olmaktayız.

Fakültelerde test usulü imtihanlar ezberciliği kamçıladı. Tip bilimi bir yandan okumayı ve araştırmayı severek, bir yandan hasta başında pratik yapmakta, iyi bilen öğretim üyelerinin peşinde koşarak ve tekrar tekrar hasta ve hastalıkları görerek öğrenilir. Sadece kütüphanelere kapanıp hastalıkları ezberlemek veya test sualerinin cevaplarını hafızalayarak öğrenilemez.

Teorik bilgisi mükemmel, fakat hasta ile direkt iletişim kurmasını beceremeyen hastayı muayeneden korkan ve bulgularını kafasında analiz ve sentez yapamayan, tanıları teknik makinelere ve laboratuar sonuçlarına bırakın tip okumuşlardan hekim olmaz.

A. Ö. Akademik kadroların oluşturulmasında bundanelli yıl önce uygulanan yöntemlerle bugün uygulanan yöntemler arasında ne gibi farklılıklar vardır?

R. S. Akademik kadrolar hem ülkenin hem de yetiştirecek meslek mensuplarının kalitesi ve ulusal bilgi seviyesi bakımından büyük önem taşımaktadır.

Geçmiş çeyrek ve yarımlarda akademisyenlerimiz uluslararası arenada ciddi ses getirmiştir. Bazı eksiklik ve yanlışlıklar yanında bilim adamlarımız dünya üniversitelerinin ve uluslararası kongrelerin seanslarında ciddi şekilde dikkat çekmişler, toplantılarında başkanlık yapmışlardır.

Bugün uygulanan akademisyen atama prensipleri ile akademisyenlerde bilgi seviyeleri tartışılmış hale gelmiştir. Belli süreleri tamamlayıp başvuruda bulunan her aday derin derin incelemeden, sıradan ve otomatikman doçentlik ve profesörlik unvanına sahip olmaktadır. Bunun özellikle Anadolu, her

gün kurulan özel üniversiteler için ciddi bir sorun olduğu kanaatindeyim.

Bizim zamanımızda akademik kadrolara ve unvanlara ulaşmak çok önemli bir başarı gerektiriyordu. Ulaşanlara gipta ve hayranlıkla bakılırdı. Profesörlük unvanı, bizlere Cumhurbaşkanının tebrik telgrafı ve imzası ile bildirilirdi. Bu da olayın ciddiyetini ve önemini ortaya koymaktadır. Düşünceme göre halkın da saygısı başkaydı. Çünkü akademik unvana ulaşmak, bilim adamı olmak ciddi emek, sebat, durmadan çalışmak ve günlük yaşamdan fedakârlık istemekteydi. Bugün görüyorum ki, olay bir memur tayini ve yükseltilmesi gibi olmaktadır. Bilim hayatı bunu kabul etmez. Nerede araştırma ve tezler, nerede iki yabancı dil bilgisi, nerede inceleme ve bilimsel değeri ortaya çıkaracak komisyonlar. Bu konunun yeniden incelenip düzenlenmesi lazım. Haksız unvanlara da artık son verilmelidir. Yaptım oldu zihniyetinden vazgeçilmesinin zamanı çoktan gelmiştir.

A. Ö. Bundan elli yıl önce öngörülen akademik hedeflere ulaşılabilmiş midir?

R. S. Bundan elli yıl öncesi öngörülen akademik hedeflere ulaşılması artık söz konusu olamaz. Bu konu da bir macera şeklinde yön değiştirmiştir.

A. Ö. Uzmanlık eğitimini nerede tamamladınız, sizi gastroenterolojiye yönlendiren faktörler nelerdir?

R. S. İki uzmanlığım var. Bir tanesi ‘İç Hastalıkları’ uzmanlığı, diğeri ‘Gastroenteroloji’ uzmanlığıdır. Her ikisinin de araştırma ve tez hazırlama çalışmalarını İstanbul Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları kliniğinde tamamladım. Çalışma süreçlerinin bir kısmını fakülte izni ile İsveç ve Almanya’da geçirdim.

Beni gastroenterolojiye yönlendiren faktörlerin başında fakülte seksiyonlarının kurulmasıdır. İç hastalıkları uzmanı olduğum yılda, klinikte baş asistan olarak kalmam istendi. O sırada da seksiyonlar kuruldu ve bana üç seksiyondan çalışma teklifi geldi.

Beni yönlendirici önemli bir faktörde babamın hastalığı olmuştur. Senelerce doğru düüst incelenmeyen ve afakî ülser tanısı koyulan babamın cerrahi laparotomide gecikmiş mide kanseri çıkışınca, zamanında yapılan ve erken tanı şansını veren endoskopinin ne kadar önemli olduğunu o zaman kavradım. Fleksibl endoskoplar dünyada daha yeni kullanılmaya başlanmıştı. Kendimi bu konuda yönlendirdim ve gastroenteroloji seksiyonunda başasistan olarak görev'e başladım.

Seksiyonda her şey yeniden kurulma durumundaydı ve sorumluluğu da bana vermişlerdi. İşe depodan çıkarılan rıjît Wolf'un Endoskopuya başladım. Çok günler performans korkusu ile ter döktüm. Yanında bilen ve destek olan kimse yoktu. Ancak bin rica ile temin edebildiğim yeni fleksibl gastroskopla kendime gelebildim.

Klinikte çok sıkıntılı günler yaşadım. Diğer seksiyonların başında bulunan öğretim üyeleri benimle dalga geçmekten zevk duyuyorlardı. Bir tanesi ‘Yahu gastroskopı denilen muayeneyi Amerika’da hemşireler yapıyor, sen bundan ne bekliyorsun’ gibilerinden laf atıyordu. Sonra ona da gastroskopı yapmak mecburiyeti hâsil oldu.

Bu zor dönemde bana en büyük desteği Ord. Prof. Ekrem Şerif Egeli ve kendisinden herhangi bir eğitim almadığım halde Prof. Dr. Zafer Paykoç vermiştir. Kendilerine minnettarım.

A. Ö. Uzman hekimlerin bilgi ve görgüsünü artırmak için Amerika, Avrupa ya da Japonya gibi ülkelere gitmesi gerek mi? Bu ülkelere gitmek ne gibi yararlar sağlar? Akademik yaşamı seçenekler için yurtdışı tecrübe şart mıdır?

R. S. Uzman hekimlerin bilgi ve görüşlerini artırmak için en iyi ilaç literatürü yakından takip etmek ve pratik çalışmaları bıkmadan, yorulmadan artırmaktır. Bunun dışında, izledikleri her yenilik ve gelişme için belirli periyotlarla konunun en ileri olduğu yurt dışındaki ülkelere gitmelerinde ve göremelerinde uygulamalarına katılma şansına da sahip olmalarında büyük yarar vardır.

Amerika, Avrupa ve Japonya'ya giden her hekimin gerektiği kadar bilgi ve görgüsünün arttırdığından emin değilim. Gidişler turistik seyahat ile de sonuçlanabilir. Öğrenmek bir meslek aşkıdır.

Bilgi ve görgüyü artırmmanın diğer bir yolu da; her yıl yapılan ulusal, uluslararası ve dünya kongrelerine katılmaktır. Oradaki oturumları dikkatle takip etmek ve yerinde sualleri sormasını bilmek, ilerlemenin ve mesleki başarının diğer bir yolu dur.

Buradaki bir veya daha fazla yabancı dil bilmek çok önemlidir. Özellikle de akademik yolu seçenekler için dil bilmek kaçınılmaz bir durumdur. Yurtdışı deneyimler akademisyenler için tabii ki şarttır. Buradaki hassas nokta gidilen yerin kendisine bir basamak daha üstün yenilikler ve bilgilerin verilebileceği bir merkez olmasıdır.

A. Ö. Mevcut hükümet üniversitelerde tam gün çalışmayı esas alan yeni bir uygulamaya karar vermiştir. Tam günün başarılı olabilmesi için neler yapılmalıdır?

R. S. Bir hekimin, tam gün, yarım gün çalışması gibi iddiaların var olması saçılığın tam kendisidir. Hekim günün her saatı, ister gündüz olsun ister gece, ister muayenede olsun ister hastane, mesleğinin gereği çalışmak mecburiyetindedir. Memur zihniyetiyle hekimlik yapılamaz. Hekim akşam olunca esnaf gibi dükkânı kapatıp, ortadan kaybolamaz. Hekimlik fedakârlık mesleğidir.

Her hekim, her sağlık kuruluşu ve üniversiteler kendi sorumluluk ve imkânlarına göre, 24 saat içinde boşluk bırakmadan aktif programlarını yapmak ve hizmet vermek mecburiyetindedirler.

Bunun ülke çapında bir standardı da olamaz. Bölgenin sosyal, coğrafik ve ekonomik şartlarına göre planlamak rasyonel olabilir. Hekimin yaşadığı her yer hizmet yeridir. İster yönetim olsun, ister kanunlar, atılacak her yanlış adım sağlık probleminizi olumsuz etkiler. Bu olumsuzluklar bazen tefaf edilemez.

Tam gün yasası denilen olay imrendirici ve belli bir seviyeye gelmiş kendisini bilime hasretmiş seçkinlere uygulanması gereken bir yasa olmalıdır. Bu yasa uyan kişiler madden ve manen tatmin edilmeli, bilimsel çalışmaları için hiçbir şey esirgenmemelidir. Bu yasa kişilere boşluklarda kâğıt oynamama, maç seyretme, saat doldurma ve yüksek ücret alma lüksünü getirmemelidir. Konuya üç boyutlu inceleyip yerinde bir karar verilmemiş takdirde devlet hazinesine zarar vermekten de kaçınılmaz.

A. Ö. Türkiye'de hala tıp fakültelerinde genel cerrahi kavramı geçerliliğini sürdürmekte, gastrointestinal sistem cerrahisi hala yaşama geçmemiştir. Bu konuda düşünceleriniz nelerdir ve Türkiye'de yaklaşım nasıl olmalıdır?

R. S. Memleketimizin tıp fakültelerinde genel cerrahi birimleri olmalı ve genel cerrahi uzmanı yetiştirmelidir. Bunlar uzman olarak ülke çapında ilçe sağlık merkezlerinde, bölge şehir hastanelerinde ileri sorumluluk gerektirmeyen her türlü cerrahi girişimleri yapabilme yetkisine sahip olmalıdır. İleri ihtisası gerektiren olgularda sınırlanırdıklarını bilme düzeni de aynı zamanda getirilme mecburiyeti de olmalıdır.

Üniversiteler ve eğitim hastanelerinde genel cerrahi uzmanlığından sonra kişiler mutlaka istek ve yeteneklerine göre seçil-

miş sistem ve organ cerrahisine yönelebilirler. Günümüzde kalp-damar, beyin cerrahisi gibi gastrointestinal sistem cerrahisi de ileri uzmanlık dalları olarak listeye alınmalıdır. Bundan artık kaçınılmaz olduğu da iyi bilinmelidir. Dünyada gastrointestinal cerrahi merkezlerinin çoktan faaliyete geçikleri unutulmamalıdır. Bu konu genel cerrahının sınırlarını çoktan aşmıştır.

Gastrointestinal sistem insan vücutundan % 60-70'lik kısmını kapsar. Akademik ve pratik bakımdan konuyu ele alırsak başlı başına gastrointestinal cerrahi bile çok geniş bilgi ve tecrübe ister. Karaciğer cerrahisi ayrı bir konudur, traktus cerrahisi ayrı, kolon cerrahisi ayrı olarak ileri uzmanlığa yönelmiştir. Akademik seviyelerde bile geniş bilgi, yetenek ve deneyim ister. Genel cerrah bu yükü kaldırılamaz ve olumlu sonuçlar alamaz. Gastrointestinal cerrahisi artık yan dallardan oluşan (Traktus, karaciğer, kolon, pankreas vs) bir ileri ihtisası dalı haline gelmiştir. Modern tipta artık önemli olan; bu uzmanlık dallarının kursileridir.

A. Ö. Türkiye'de son günlerde çok önemli bir kaos yaşanmaktadır. Genel cerrahlar ve genel dâhiliyeciler bir yolunu bularak endoskopu yapmakta, enfeksiyon hastalıkları uzmanları da kronik hepatitle uğraşmaktadır. Bu konuda kaosun ortadan kalkması için neler yapılmalıdır?

R. S. Endoskopu günümüzde, bütün dünyada röntgen, biyokimya vs gibi ciddi ve efektif bir bilim uzmanlık dallıdır. Kürsüler bile kurulmuş, tıbbın en gelişmiş ve en modern, tanı ve tedavi dallarından biri olmuştur. Geçerli ve başarılı mazisi son elli yıla dayanmaktadır ve halen süratle gelişmekte ve tıbbة çok önemli başarılar sağlamaktadır.

Endoskopu hastalara ışıklı bir boru uygulaması değildir. Endoskopik tanı çok önemli ve objektif bir tanıdır. Tanıyo koyalımlı de olayı ve dokuyu bilmek, çok deneyimli olmak gereklidir. Olay objektif olduğu içinde yanlış tanı firtinalara sebep olabilir. İnsanların sağlığı ve hayatı çok önemlidir.

Ayrıca endoskopinin bir de tedavi gücü vardır, her geçen gün bu güç genişlemekte ve ciddi yaraları sağlamaktadır. Bütün bunlar ve başarı için senelerin sağladığı deneyim ve sabır gereklidir.

Endoskop, tarafsız söylemek gerekirse; ne dâhiliye, ne genel cerrahi uzmanlarının işidir. Ancak, buna heveslenen bu uzmanların aşağı 2-3 yıl endoskopu ihtiyası yapmalıdır.

Kronik hepatit de ancak gastroenteroloji-hepatoloji ihtiyası, klinik deneyimleri olan uzmanlara bırakılmalıdır. Her kronik

hepatit sadece enfeksiyona bağlı değildir. Klinik hayatı ve çalısması olmayanlardan hasta bakımını, tedavisini ve takibini beklemek büyük yanlışlıklara sebep olabilir.

Uzmanlık dallarında ve yetkilerinde yeniden düzenlemelere gidilmesi memleketimizde zaruret haline gelmiştir.

A. Ö. Gastroenterojinin hepatoloji, IBH, motilite, endosonografi, girişimsel ileri endoskopgi gibi yan dallarının yeni uzmanlık alanı olarak açılım göstermesi konusunda düşüneleriniz nelerdir?

R. S. Üst paragraflarda aşağı-yukarı bu konulara genel olarak dokunmuş olduk. Gelişen gastroenteroloji bilimi karşısında gereken önlemler ihtiyaçlara ve yeniliklere göre alınmalıdır. Bilim ve teknolojide kaçınılmazlığa imkân yoktur. Aksi halde çok şey kaybedilir. Konu bu şekilde, doğrular içinde düşünürse ileri sürdürümüz uzmanlık alanları hiç şüphesiz açılmalıdır.

Unutulmamalı ki bilim ve teknolojideki gelişmeler hiçbir şekilde durdurulamaz. Ancak geri kalan ülkelerde gecikmeler ve başarısızlıklar olur. Bu da maddi ve manevi ciddi kayıplara sebep olmaktadır.

A. Ö. Türkiye'de özellikle tıp fakültelerinde akademik yaşamın eğitim ve araştırmaların 21.yüzyıla yaraşır bir hale getirilmesi için önerileriniz nelerdir?

R. S. Memleketimizde tıp fakültelerinin arsimizda gerektiği şekilde uygun hale getirilmesi çok önemli bir problemdir. Günümüzde halen geçerli olan ve kullanılan metodların ne derece topluma yararlı olduğunu incelemek lazımdır.

Özellikle Anadolu üniversitelerinde (yeni kurulan) çok dikkatli olma mecburiyetinin doğduğunu sanırım. Genç hekimlerimizin bazı temel bilgilerden bile mahrum oldukları dikkatimizi çekmektedir. Bu da üzüntülerimizin bir kaynağı olmaktadır.

Artık, öncelikle iyi yetişmiş, deneyimli, mesleğinde ileri derece de başarılı, Akademik unvanları iyi hazmetmiş akıl meslektaşlarımıza, üniversite yöneticilerine, Sağlık Bakanlığı'nın elit ve deneyimli idarecilerine ve kül olarak bu grubun konuları ele alan pozitif şekilde sonuçlandırmaları gereklidir. Tıp fa-

külteleri ve eğitim hastaneleri başta olmak üzere, komple sağlık ve ülke konusunun uygulama ve gelişme, eğitim programları 21.asra uygun şekilde geliştirilmelidir.

A. Ö. Genç Gastroenterologlara tavsiyeleriniz nelerdir?

R. S. Genç gastroenterologlara tavsiyem veya önerilerim bu yazılar içinde mevcuttur. Her şeye rağmen pesimis olmamalarını, mücadeleden yılmamalarını ve asra uygun kişiliğe ulaşacaklarından şüphem olmadığını belirtmek isterim. Mümkün olduğu kadar uzmanlaşın. Bu ağacın bir dalına tutunmaktan korkmayın. Meslek hayatınızda ön plana çıkmak için tek yolunuz ciddi olarak bilimdir. Şarlatanların sonunda kaybedeceklerinden şüpheniz olmasın. Uğraş verdiğimiz bilim dalında dünyadaki meslektaşlarımızdan bir adım bile geri kaldığınızı her zaman onlara göstermekten sakın çekinmezin. Çok zeki bir milletin çocukları olduğunuzdan hiç şüpheniz olmasın. Bunları laf olsun diye söylediğimi zannetmeyin. Dünyadaki tecrübelereime dayanarak söylüyor, sizlere üstün başarılar diliyorum. Önemli olan karakterli, akideli ve çalışkan yapıya sahip olmaktadır.

A. Ö. Üniversitelerimizde yabancı bilim adamlarının hoca ve yönetici olarak %5-10 oranında yer almasına nasıl bakarsınız?

Üniversitelerimize yabancı bilim adamlarının öğretim üyesi hele yönetici olarak çağrımları benim inanç ve prensiplerime uygun bir davranış olamaz. %1 oranı dahi duygularımı rencide eder.

Amerika'da, Avrupa'da, Kanada'da buraya öğretim üyesi olarak davet edilebilecek çok sayıda Türk hekimi ve bilim adamı vardır. Bunlardan ülke olarak galiba habерimiz olmamaktadır.

Devlet organları, üniversiteler ve basın bu konuyu ciddi şekilde incelerse haklı olduğuma ben de sevineceğim. Türkiye bir Afganistan veya geri kalmış Arap ülkelerinden biri değildir.

Tabii ki yararlanacağımıza inandığımız yabancı bilim adamları faydalı olduğu geçici bir süre için ülkemde en yüksek seviyede misafir edebiliriz. Ortak araştırmalara, konferanslara, panel ve diğer oturumlara katılmalarını şeref kabul edebiliriz.

Ancak bu kadarı da yeterlidir.